ſolennitas requiſita nõ interuenerit quaſi illa forma ⁊ ſolennitas
faciat preſumptionẽ que in foro anime nõ attenditur:ſed veritas
ipſa inſpicitur.Et idem eſſet in foro cõtẽtioſo quãdo contra pre
ſumptionẽ de veritate ꝯſtaret.vnde ſolum vr̃ eſſe differẽtia in hoc:
a qꝛ facilius in foro cõſciẽtie[a] de veritate cõſtare poterit. ¶ †Quin
20 ta concluſio ꝙ pena que imponit a lege pro delicto in foro cõſcien
tie nõ debet gl.no.xij.q.⁊ i.c.fraternitatis.Et rõ duplex videt ſm
Abb. ¶ Prima qꝛ pena q̃ iponit in foro cõtentioſo a iudice ipo-
nit.xiij.q.ij.§.in hoc alias nõ ergo.Sz rõ iſta parũ vz qꝛ vt ſupra-
dictũ eſt in ſcõa cõcluſiõe lex ciuilis lz in foro ciuili ⁊ cõtentiſo di-
rigatur ad iudicẽ hz tñ locũ in foro cõſcientie ſi iuſta ſit.vnde quã
uis penã cõtineat põt dici ꝙ etiã in foro cõſcientie habeat locũ ex
quo iuſta lex vr̃ cũ habeat rõnem vt delicta puniant vt.ĩ.dicam.
¶ Scõa rõ eſt qꝛ pena ad terrorẽ aliorũ imponit.l.aut facta.ff.de
pe.que ratio ceſſat in foro cõſcientie.Sed rñderi põt quod imo pe
na imponit vt delictũ puniat ⁊ regulr̃ pena delicto cõmenſurat
vt.ĩ.dicam.quod Abb.dicit quando ⁊ non regulariter procedit.
Et p̃dictas rõnes Abb.etiã aliis rõnibus reprobat And.ſicu. in
c.Raynaldus.col.cxiij.de teſta. ¶ Aliã rõnẽ adducũt Moder.qꝛ
in pena ceſſat peccatũ cũ reſpectu pene nihil reſtituendũ ſit iuxta
regulã peccatũ.de reg.iur.in.vj.Sed rñdetur qõ militat rõ vt deli
ctũ puniat.Et iſta videtur iuſta rõ imponẽdi penam.vt.ĩ.dicam.
¶ Quicquid tñ ſit glo.in.d.c.fraternitatis cõiter approbat.Bal.in
l.poſt deciſionẽ in fine.C.de fur.ꝑ illã gl.dicit qõ fur in foro cõſciẽ-
tie nõ tenet ad penã furti.⁊ idẽ Bal.in.l.iubemus in.§.ſane.col.j.
ver.ſz nunquid in foro conſciẽtie.C.de ſacroſan.eccle.⁊ in aut.ad hec
col.v.ver.ſz hic dubitat.C.de vſu.in.l.id qõ pauperib[9] in.ix.q. in
fi.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in.l.quib[9] dieb[9].§.dñs in fi.ff.de cõdi. ⁊ demõ.
Mathe.in notabili.xxiij.no. qõ leges.in fine. Petrus de anch.in
conſi.xlvj.pro clariori.circa finẽ.Alex.in cõſi.cix.viſo proceſſu. col.
iij.lib.v. ¶ Predicta concluſio limitat ſm Abb.hic non procede-
re qñ pena ipſo facto imponit qꝛ tunc ſtatim fiſco ius eſt queſitũ
l.cõmiſſa.de publica.Ideo tunc etiã in foro conſciẽtie pena debet.
⁊ idẽ Abb.in.c.dilecti.in.iiij.col.de arbi. ¶ Et eodẽ modo qñ re[9]
eſſet iam condẽnatus de delicto qꝛ obliget ad penã etiã in foro cõ
ſciẽtie ſm Bal.in.d.l.id qõ pauperibus in.ix.q.in fi.⁊ ſequit Pe.
de anch.in regula poſſeſſor.char.viij.ver.iij.querit.de regu.iur. in
vj.⁊ Moder.hic.Sed iſta dicta nõ vident ꝓcedere ſine dubio ſtã-
te concluſione ſupradicta pro vera qꝛ ſi nõ tenet ad penã que rõne
delicti imponit pariter non debet teneri licet pena ipſo iure ſit im
poſita vel condẽnatus ſit:qꝛ ratio que põt cõſiderari in ꝯcluſione
vt quis in cõſcientia ad penã nõ obliget vtiq etiã militare vr̃ in pre
dictis caſibus.In herede forte hoc ꝓcederet qui ex pſona alteri[9] cõ-
uenitur.⁊ ipſe nõ ex delicto cõuenitur ſed ꝓpter aditionẽ heredi-
tatis.⁊ ita iura allegata ꝑ Abb.loquunt. ¶ Tertia cõcluſio ꝓce-
dit in pena legali ſecus videt in pena cõuentionali que a libero ar
bitrio ꝓcedit.vt no.tradit Pe.de anch.in.d. regula poſſeſſor.col.
iij.in ver.prealleg.Nã cũ talis pena debeatur ex contractu habet
verum conſenſum merito ⁊ in foro cõſcientie obligatur. ¶ Quar
to nõ habet locũ in pena q̃ eſſet intereſſe reſpectu recipientis ſcõm
Do.in.c.cõmiſſa.§.fi.de elec.in.vj. ¶ Quinto idẽ eſſet in pena ſur-
rogata in locũ intereſſe qõ eſſet ineſtimabile puta ꝓ mẽbro debili
tato:qꝛ etiã talis pena in foro conſcientie debet:vt no.voluit Pe.
de anch.in regula peccatũ.col.xxiij.ver.ſed remanet dubiũ.de reg.
iur.in.vj. ¶ Modo his relatis circa concluſionem.ſ.factã de glo.
in dicto capitulo fraternitatis aduertendum eſt qꝛ ſi pena cõmen
ſurata ſit ad delictum videt ꝙ non ſit vera.Nã pena debet cõmen
ſurari delicto.c.q̃ſiuit.in fine.de his que fiunt a maiori pte capitu
li in.c.felicis.§.illud.de pe.in.vj.⁊.xxiiij.q.j.in.c.nõ afferamus ſta
teras.Et ſi pena ſit cõueniẽs lex vr̃ iuſta q̃ fundata eſt in publica
vtilitate q̃ eſt vt delicta puniant.c.vt fame.de ſen.excõ.ergo etiã in
foro cõſcientie obligare vr̃ vt.ſ.i pria cõcluſiõe dictũ eſt facit gl.i.c.
ius gentiũ in verbo ſeruitutes.j.diſt.q̃ dicit ꝙ iuſte capt[9] peccat ſi
aufugit.⁊ idẽ gl.in cle.paſtoralis.in v̓bo ꝑ violentiã.de re iud.Et
qꝛ obligatio ex delicto reſpectu pene ẽ de iure naturali.vt no.bar.
in.l.ex hoc iure.col.fi.de iuſt.⁊ iur.gl.i.l ſeru[9].ff.de his qui no.infa.
tex.i.l.fi.vbi ange.C.de colla.fun.patri.li.xj.⁊ bon[9] tex.in.l.ei[9] qui de
latorẽ.ff.de iure fiſci.ergo ẽt in foro cõſciẽtie obligari vr̃:qꝛ for[9] cõ
ſcientie ſm ius naturale iudicat.vt.ſ.dictũ eſt.Gl.in.d.c.fraterni
tatis ſaluari põt qñ pena delicti exceſſiua eſt:tali caſu eſſet lex iniu
ſta q̃ in foro cõſciẽtie nõ ligaret.vt.ſ.dictũ eſt in ſcõa ꝯcluſione.ex
quo infert ꝙ lex q̃ penã iponit rõne pene nõ plus vel minus ꝯſciẽ
tiã aſtringit ſz ſolũ vis tota i hoc ꝯſiſtit an lex iuſta ſit vel iniuſta.
lz doc.cõiter aliter loquant.⁊ gl.i.d.c.fraternitatis.And.ſicu.in.c.
Raynal.in col.cxiij.de teſt.reprobat aliis rõnibus q̃ leuiores ſunt
¶ Nõ omitto tñ aliã reſolutionẽ q̃ tradit Pet.phil.de cornco in
cõſi.lxix.de duob[9] q̃rit.i fi.i.ij.li.⁊ in conſi.ij.circa primũ.col.vij.di
cẽs ꝙ gl.i.d.c.fraternitatis.hz locũ ex pte debitoris vt i foro cõſciẽ
ad penã nõ teneat.ſec[9] ſm eũ vr̃ ex pte creditoris:qꝛ cũ bõa ꝯſciẽtia
ab eo pena peti ⁊ exigi p̃t.Sz iſta diſtictio nõ ſatiſfacit qꝛ ſi in foro
ꝯſcie pena nõ debet:ergo vr̃ ꝙ exigi nõ poſſit:qꝛ iſta ſunt correla-
tiua.⁊ ꝙ diſponit i vno hz locũ i alio.l.fi.C.d idi.vidu.tol.⁊ i ꝓpo
ſito no.Pau.de ca.i ꝯſi.xix.pñs dubiũ.col.ij.vñ ꝯcludẽdũ eſt vt.ſ.

dixi. ¶ In gl.in actionib[9].cõis cõcluſio eſt ꝙ verbũ in actionib[9]
pro actib[9] extraiudicialib[9] accipiat vt Abb.hic poſt alios cõclu-
dit ⁊ poſteriores ſequunt.⁊ ad hoc facit tex.in aut.hoc ius porre-
ctũ.C.de ſacroſan.eccle.in.c.j.de maioritate ⁊ obediẽ.in.c. ſignifica
ſti.de electio.per gl.inſti.de actio.in prin.Et iſte intellect[9] bñ ꝓce-
deret ſi tex.copulatiue loqueret.Sed cũ alternatiue dicat in actio
nibus vel iudiciis cõſonat vt ꝓ eodẽ ponant.facit tex.in.l.j.in p̃n.
ff.de dolo.cũ gl.in verbo iudiciũ.⁊ in.l.penul.ff.de in ius vocan.et
erit ſenſus ꝙ ex prio dicto gñali inferat ad idicia in quibus oia de-
bẽt tractari. ¶ Sed gl.fi.ibi ſuo ſenſu.ſ.malo.And.ſicu. reprobat
iſtũ intellectũ:qꝛ ſm eũ a ꝯrio ſenſu ſi haberet bonũ ſenſum ſeque
ret ꝙ deberet attẽdi. ¶ Sz dicatis ꝙ malus ſenſus hic intelligit
quilibet ſenſus qui canonib[9] nõ ꝯueniat.⁊ hoc modo tollunt oia q̃
21 Andreas ſiculus dicit. ¶ †In fi.glo.inducit ad.q.de cõpromiſſo.
Et concluſio eſt ſm Abb.ꝙ verba iſta tuo ſenſu important arbi-
triũ boni viri cõtra Anto.de bu.vt ipſe refert.Et ad hoc And.ſi-
cu.prius.⁊ Moder.poſtea tria allegãt. ¶ Primo text.in.l.diuus
ff.de offi.preſi.ibi ſenſu ſanior eſt.ſed ille tex.parũ facit qꝛ reſpectu
furoris loquit.⁊ ibi etiã pro libera volũtate accipiunt illa v̓ba qꝛ
ſolũ ad excluſionẽ furoris ꝓlata ſunt.Preterea tex. ibi loquit de
ſenſu ſaniori ⁊ ſic qualificato.ſz in iſta qõne agit de ſenſu ſimplr̃.
Et ꝑ hoc etiã tollit qõ dici põt de ſenſu ſapiẽtis:iuxta gl.fi. in.l.ſi
mãdato titij.ff.mãda.no.Bar.in.l.illa inſtitutio.de here.inſti. qꝛ
tunc nõ agit de ſenſu ſimpliciter ſed ſm quid de ſenſu ſapientis.
¶ Secũdo tex.in.c.vtinã.lxxvj.diſtin.ibi vnaqueq ꝓuincia abun
dat in ſuo ſenſu.⁊ in.c.certificari de ſepul.Sed illa verba etiã intel
ligi pñt pro libera volũtate:qꝛ in ſtatutis q̃ ſunt iuris poſitiui eſt
pro rõne volũtas vt no.in.l.j.§.pueritiã.ff.de poſtulando. ¶ Ter
tio tex.in.l.fi.C.de legi.ibi regalẽ ſenſum cõdẽnat.Sed ibi non lo-
quitur de ſenſu ſimpliciter.ſz de ſenſu regali dicit.Et ita patet ꝙ
iſta iura que Moder.adducũt nõ probant. ¶ Unde cõcludendo
primo tex.hic nihil facit qꝛ vt dixi.ſ.in.iij.no.ex mõ loquẽdi colli-
gitur ꝙ iſta verba nõ pñt intelligi pro arbitrio boni viri:ideo ac-
cipiunt pro voluntate ſimplici vt.ſ.dictum eſt in tertio no. ¶ Et
vlterius cõſiderãdũ eſt ꝙ iſta verba ſuo ſenſu:nõ tñ accipiunt hic
pro volũtate ſimplici ⁊ libera:ſz pro volũtate regulata ꝓut iudici
equũ ⁊ iuſtũ videbit.Talis tñ ſenſus regulat[9] a diſcretione ⁊ pru
dentia ſingulari iudicis nõ attendit ſi canones ⁊ leges ꝯdicũt: qꝛ
autoritatẽ canonũ iudex preciſe ſequi tenet.⁊ iſtud eſt qõ voluit dice
re text.hic.Ad idẽ tex.in.c.relatũ.xxxvij.di.⁊ in.c. iudicet.iij.q.vij.
¶ Secũda in qõne cõpromiſſi opi.Abb.veriſſimũ vr̃ ꝙ iſta v̓ba
nõ accipiant ꝓ libera volũtate.Et hoc tali rõne cõprobat:qꝛ v̓ba
que als importarent liberã voluntatẽ ſi agat de preiudicio tertij
intelligunt pro arbitrio boni viri ne tertio preiudiciũ inferat: vt
no.dicit Anto.de bu.hic col.penul.v̓.nõ obſtat.Lapus allegatio-
ne.lxj.viſis literis.col.ij.Abb in.c.dilecti.de iu.⁊ colligit ex dictis
Bar.in.l.filiuſfa.ff.de dona.i.l.j.ff.de teſta.mili.Cũ ergo in cõpro
miſſo tractet de preiudicio tertij cõcludendũ eſt ꝙ talia verba pro
arbitrio boni viri intelligant.⁊ iſtud eſt qõ Bal.dicit in.c. quin-
tavallis.circa fi.ĩ.de iureiu.ꝙ in cõpromiſſis volũtas ꝓ diſcretio
ne ⁊ arbitrio boni viri accipit.facit qõ no.dicit Imo.poſt Hoſt.i
.c.ſignificauerũt.de teſti.ꝙ verba q̃ ad iudicẽ referunt ſemꝑ ipor-
tant arbitrium boni viri. ¶ Tertio in materia indifferenti de ꝓ
prietate ſermonis vr̃ ꝙ ſenſus pro graui iudicio accipiat cũ ſenio-
res a ſenſu ſapientes dicant.lxxxiiij.di.in.c.fi.⁊.xx.diſtin.in.c.fi.cũ
gl.ibi in verbo ſeniores.Et ſenſus videt ꝙ ꝓ iudicio accipiat i.c.
22 abbate.de verb.ſig.ibi hic ſenſus rectior eſt. ¶ †Poſtremo Abb.
inſiſtit quõ iudex debeat i caſu dubio iudicare.⁊ ex dictis eius plu
res cõcluſiones colligunt. ¶ Prima eſt ꝙ in caſu dubio inſpicit
primo illud qõ ꝯſuetũ eſt.l.minime.ff.de legi.c.cũ dilect[9] de ꝯſue.
Uera enĩ interpretatio a practica ſumit:vt Bal.dicit i.c.j. in prin.
in ti.de feu.ſine cul.nõ amit.⁊ iõ ab antiqua practica nõ eſt recedẽ
dũ:vt no.Bal.in.l.illud ꝑ illũ tex.ff.de excu.tu.⁊ Pe.de anc.in cõ
ſi.clxxvij.viſis.ver.quãto allegat ꝯſuetudo.Et in tali cõſuetudine.
interpretatiua p̃ſcriptio nõ requirit.vt no.voluit An.de bu. in.c.fi.
de cõſue.in.v.charta.verſi.ex his dicit Nic.de mate.⁊ ſequit Are.
in.c.cũ.M.e.in ꝯſi.xj.ꝓcedendũ eſt.⁊ Alex.in conſi.cvij.ꝑ inueſti
23 gatione.col.penul.li.ij. ¶ †Scõa ꝯcluſio ꝙ ceſſante conſuetudine
ad ꝓprietatẽ verboꝝ recurrat.facit tex.in.l.j.§.is qui nauẽ ver.in re
igit dubia.ff.de exercito.⁊ in.l.nõ aliter.de le.ij.Et iſta cõcluſio in-
tm̃ ꝓcedit ꝙ lz materia odioſa ſit ſit tñ lata interp̃tatio quatenus
proprietas verboꝝ requirit:vt no.Ang.dicit in.l.fi.in princ.col.fi.
v̓ſi.iij.querit.ff.de cõſti.prin.Cal.in cõſi.j.in ti.de cõſangui.⁊ affi.
24 ⁊ no.Areti.per illũ tex.in.l.cũ lege.ff.de teſta. ¶ †Tertia ꝯcluſio
ſucceſſiue ſm diſtinctionẽ Abb.eſt ꝙ in dubio benignior intelle-
ctus accipitur quando vario modo tex.intelligi põt.l.prime ver.
ſed in re dubia.ff.de his que in teſta.delẽ.facit tex.in.l. benignius
ff.de legi.in.l.ſi fuerit in fi.de lega.iij.ibi hoc valere benignum eſt.
facit etiã tex.in.c.fi.de re iudi.in.l.inter pares.ff.de re iudi.⁊ in.l.le
25 ge iulia.ff.de manu. ¶ †Et ex iſta concluſione iuncta precedẽti pa
tet quod proprietas verborum per prius attenditur.vt colligitur
ex doctrina Abb.hic.⁊ ad hoc eſt gloſ.in.l.non poſſunt.ff.de legi.

a ¶ Foro cõſciẽ-
tie. Pena an
debeat i foro
cõſciẽtie. Ad-
de hic fel.i.xj.
col.nu.xliij.in
ipreſſione lu-
gdunenſi.